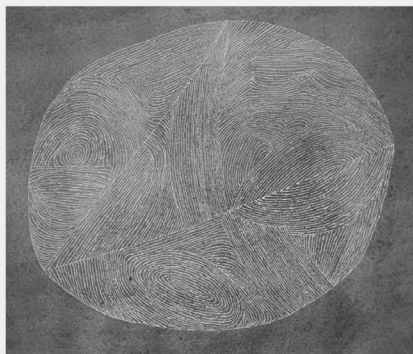

Jász Attila
Belső angyal

KORTÁRS VERS

Fénylő csendköltészet

Bartusz-Dobosi László
(1971, Siófok)
író, Pécssett él
Bertha Bulcsu-díjas

Jász Attila: *Belső angyal*,
Kortárs Kiadó, 2019.

„Mikor születtem, forrás voltam, aztán kanyargós folyóvá lettem, lassan megerősödtem, lenyugodtam, helyenként tóvá lassultam, de még mindig csak azt várom, hogy egyszer elérjek majd a selymesen fénylő tengerig” (*élet, rajz*).

Speciális önéletrajz, különleges analizáló, vagy inkább nyomkereső, sőt angelológiai mélységekbe ereszkedő fényjáték a *Belső angyal*, amelyet Csendes Toll, azaz Jász Attila enged át a benne kamerázó angyal gépének blendéjén. A kötet fülszövegében írja: „Egy angyal kameráz bennem, amikor nem beszél vagy hallgat, majdnem mindegy, hol vagyok, utazás, olvasás vagy koncert közben, vagy csak ücsörgök a kertben, nem hagy békén, piszkál, főleg, ha nem azt és úgy csinálom, ahogy ő szeretné, elképzeli, és persze hogy végül az lesz, képeslapok, naplójegyzetek vagy rövid feljegyzések formájában, sok év együttműködés eredményeképpen versé formálódva lassan.”

Ennek kapcsán fontosnak tartja leszögezni, hogy az angyalok léteznek, „...és nem csak

a művészek találták ki őket” (*A pillanat villanyfényénél*). Rögtön hozzát teszi azonban, hogy mi pedig „Indiánok vagyunk mind a nap alatt, / mindegy, hogy fejünkön tolldísz vagy kalap, / mindegy, hogy hova vágysz, vagy hova nem, / indiánok vagyunk mind odabenn” (*tolldísz*). E két megnyilvánulási forma között azonban nem tesz különbséget: „mindegy, hogy indián vagy vagy angyal” (*indián tollak*) – e kettő pedig nem más, mint a mindnyájunkban ott rejtőzködő belső, költői hang: „Egy álom lakik bennem, hogy költő vagyok” (*Egy álom lakik*).

Jász Attila szerint tehát e három létformában mutatkozik meg az ember valódi énje. Indiánként a lélek csendjében, angyalként a szellem sugárzó fényében, költőként pedig e kettőből születő szférikus anyagban, a versben. Ezekről szól e hét ciklusba szervezett, száznál alig több költemény. S ahogy a csend, fény, betű egyfelé mutatnak, ugyanúgy a rímes, szabad- és prózaversek egymást váltó és kiegészítő korpusza is ugyanannak a szándéknak a szolgálatában áll:

a szerzői önkimondásában: „a kertkapun túl nyílik egy táj, egy másik lehetőség, ami másként hív magához üres lapjaival, de nem kapkodok, én magam vagyok a mű” (*A kertkapun túl*).

Számunkra pedig csak e fenti, összetett, többszörös öndefiníciós curriculum után értelmezhető az a különleges úti élményekben, álmovíziókban, naplótöredékekben megvalósuló kísérlet, amelyeken keresztül a költő keresi a megszólalás és az elhallgatás lehető legpontosabb formáit. „A hallgatás különböző módszereit tanulom most” (*csönd*) – írja, vagy inkább hagyja, „hadd lebegjenek csak gazdátlanul szavaink” (*Manócsontokat szórok*). És miközben szép fokozatosan megszabadul a „szavak gravitációjá”-tól (*Lassító szolgálatban*), új, meditatív angyalpoétikai dimenzió tárul fel az olvasó előtt. A szövegekörpusz lírai szövegfénynyalábokká könnyül, verscsenddé halkul. „...tudom, mit kell tennem, írni, aztán hallgatni” (*Más szövegfényben*). Ez a teljes önátadás. Hagyja magát vezetni. „...hagyni, a belső angyal hadd mondja, mondja, csak mondja, vagy hadd hallgasson örökre, nem kell erőltetni semmit” (*A könnyűség álma*).

Jász Attila úgy látja, hogy az emberi lét a hallgatásban éppúgy alakító módon tárulhat, „csendülhet” fel, mint a beszédben, vagy annak rögzített formájában, az írásban. Az alanyi létezés csendje azonban csak akkor lesz „beszéd”, ha az ember képes eljutni a teljes önkiüresítésig: „kifújja belőlem a szél végre a sok évtizedes hordalékot, üres leszek újra” (*Átfúj rajtam a szél*) – írja. Ez a kiüresedés az igazi hallgatás, az ima csendje. „mert minden lehet ima az adott pillanatban” (*Bennem is vakít*). Ennek a felismert csendes imának a szükségességéről pedig nem hallgathat. „a legpontosabb megszólalás a hallgatás, ahogy a fenyőágról felriasztott

bagoly száll a behavazott, éjszakai játszótér fölött” (*Hó, hallgatás*), vagy máshol: „nem kell mindent megírni, / van, amit meg lehet, van, ami maradjon kimondatlan” (*Neonfény*).

Szerinte ez a csendköltészet olyan, mint az életünkbe beáramló fény. „...ahogy a rolók eltakarják és mégis átengedik a látványt, nagyon tetszik, olyan, mint a költészet, van, hogy csak a roló sötét csíkjait látom, van, hogy a csillagokat, van, hogy a fény csak úgy ömlik át a roló résein” (*Fák üvegből*). Éltet, véd, eláraszt, felold, szabaddá tesz, és a réseken át olyan helyekre „is eljuttat, ahova nem vezetnek utak” (*A sötétség sarka*).

Az indiántollakkal ékesített angyalszárnyú költő ugyanis egy egészen másfajta világba vágyik: a mesék világába. Haza. Az „időszerű” szárnyán dimenziókat vált, és hiszi, hogy talán mindannyian „mesévé válhatunk egyszer” (*Folytonosság trilógia*). Ebben az utazásban pedig olyan viszonyítási pontjai vannak, mint Pessoa lisszaboni kávéháza (*Bronz csokornyakkendő*), Hölderlin tübingeni tornya (*Üres toronyszoba*), Csontváry mostari hídjá (*Konkrét hely*), vagy éppen Rilke duinói tengere (*A sziklák angyalai*). Mindezek alapján úgy látjuk, hogy Jász Attila *Belső angyala* lényegében egy költészeti helymeghatározó alkalmazás, lírai GPS, amely poétikai világítótornyok mentén tájékozódik. Fényesedési pontokat követ, és közben maga is azzá válik.

A kötet végére az olvasó hozzálassul, hozzáfényesül a versekhez. Maga is elcsendesedik, világitani kezd, s ahogy a költő saját bevallása szerint „Mindig ugyanazt a verset ír[om]”-ja (*Lassító szolgálatban*), úgy ő is mintha mindig csak ugyanazt a verset olvasná. Önmaga lesz a mű.

Bartusz-Dobosi László